

Roman Garbiec

Politechnika Częstochowska

WYKORZYSTANIE MIERNIKÓW EFEKTYWNOŚCI FINANSOWEJ W ZABEZPIECZENIU SPOŁECZNYM

Wprowadzenie

Temat niniejszego referatu składa się z pojęć wielokrotnie mylonych nie tylko powszechnie, ale także w niektórych analizach i opracowaniach. Zabezpieczenie społeczne jest często mylone lub stosowane zamiennie z ubezpieczeniem społecznym albo zabezpieczeniem emerytalnym, chociaż obejmuje odrębne zagadnienia polityki społecznej. Natomiast pojęcie efektywności mylone jest ze skutecznością czy też racjonalnością działania. Nawet w literaturze przedmiotu istnieje sporo przypadków stosowania tych pojęć jako synonimów. Istotą tego referatu nie są jednak dywagacje na temat podobieństw i różnic w stosowaniu tych pojęć, ale możliwość pomiaru skali występujących zjawisk przy wykorzystaniu zmodyfikowanych mierników efektywności finansowej.

Efektywność funkcjonowania organizacji lub systemów jest przedmiotem badań ekonomii. Możliwe jest jednak badanie efektywności również w polityce społecznej, czyli także w zabezpieczeniu społecznym stanowiącym integralną część tej polityki. Istotne jest określenie, w jakim zakresie i w którym elemencie zabezpieczenia społecznego możliwe są pomiary tej efektywności. Celem referatu jest przedstawienie możliwości zastosowania niektórych mierników efektywności stosowanych w ekonomii w zabezpieczeniu społecznym. Hipotezą badawczą jest twierdzenie, że możliwe jest określenie takich miar efektywności, które mogą być wykorzystywane w tym elemencie polityki społecznej. Jako podstawowe narzędzie badawcze zastosowano metodę badania dokumentów oraz metodę analizy ekonomicznej.

1. Zabezpieczenie społeczne jako element polityki społecznej państwa

Polityka społeczna swym zakresem tematycznym obejmuje szerokie spektrum działalności państwa mającej na celu wspieranie określonych grup społecznych. Jej zakres tematyczny oprócz szkolnictwa, mieszkalnictwa, ubóstwa obejmuje także zabezpieczenie społeczne. Definicja tego pojęcia uwzględnia zarówno aspekty prawne, jak i ekonomiczne, a przede wszystkim społeczne. Bo pod nazwą zabezpieczenie społeczne należy rozumieć „[...] rezultat osiągnięty za pomocą całego szeregu kompleksowych i uwieńczonych powodzeniem przedsięwzięć publicznych, mających na celu ochronę ludności (lub jej dużych grup) przed niedostatkami środków materialnych, który, w razie braku takich przedsięwzięć, mógłby być spowodowany utratą dochodów w razie choroby, bezrobocia, inwalidztwa, starości lub zgonu, oraz przedsięwzięć zapewniających dostęp do opieki zdrowotnej w razie potrzeby i pomagających rodzinom wychowującym małe dzieci”¹.

Problematyka zabezpieczenia społecznego nierozzerwalnie wiąże się z pojęciem systemu, gdyż rozpatrując określoną formę tego zabezpieczenia w czasie i przestrzeni mamy do czynienia z całością składającą się z pewnych elementów powiązanych ze sobą ściśle określonymi korelacjami. Zabezpieczenie społeczne rozpatruje się najczęściej w kontekście określonej przestrzeni czyli kraju, w którym ono występuje, chociaż w zależności od konstrukcji prawnych i ustrojowych danego państwa, można je również postrzegać w innych kategoriach, np. regionalnych lub lokalnych. Systemy zabezpieczenia społecznego obejmują różne rodzaje ubezpieczenia społecznego, świadczenia o charakterze zaopatrzeniowym, świadczenia opiekuńcze (głównie w formie pomocy społecznej), ochronę zdrowia, rehabilitację osób niepełnosprawnych oraz niekiedy niektóre rodzaje ubezpieczeń osobowych i majątkowych ludności i inne rodzaje świadczeń socjalnych (np. pomoc stypendialną czy zasiłki statutowe związków zawodowych)².

W zabezpieczeniu społecznym wyróżnia się kilka podstawowych metod/technik jego finansowania, a mianowicie metodę zaopatrzeniową, ubezpieczeniową oraz opiekuńczą. W ostatnich latach wyodrębniono jednak jeszcze metodę kapitałową, oszczędnościową, które to metody są specyficzne dla jednego z elementów zabezpieczenia społecznego, a mianowicie ubezpieczeń społecznych. Metody te charakteryzują się odmiennymi uwarunkowaniami, które de-

¹ *Introduction to Social Security*. International Labour Office, Geneva 1970, s. 15.

² Te zakresy zabezpieczenia społecznego szczegółowo prezentuje M. Książkowski: *Polityka społeczna. Wybrane problemy porównań międzynarodowych*. Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1999, s. 143-144.

terminują ich stosowanie w poszczególnych elementach zabezpieczenia społecznego. W tabeli 1 zaprezentowana zostanie charakterystyka poszczególnych metod finansowania systemów zabezpieczenia społecznego.

Tabela 1

Uwarunkowania metod finansowania systemów zabezpieczenia społecznego

Metoda finansowania	Uwarunkowania
Zaopatrzeniowa	świadczenia przynależne są określonej grupie osób uprawnionych, bez żadnych warunków brzegowych
Opiekuńcza (pomocowa)	świadczenia przynależne są określonej grupie osób uprawnionych po spełnieniu określonych warunków np. po przekroczeniu dolnej granicy osiąganego dochodu na członka rodziny
Ubezpieczeniowa	świadczenia uzależnione są od opłacania składek, stosowana jest zasada solidaryzmu*
Oszczędnościowa	świadczenia uzależnione są od opłacania składek, bez stosowania zasady solidaryzmu**
Kapitałowa	świadczenia uzależnione są od opłacania składek, (bez stosowania zasady solidaryzmu), gdzie zgromadzone składki inwestowane są na rynku kapitałowym

* Zasada polega na redystrybucji świadczeń pomiędzy bogatszymi a biedniejszymi,

** Stosowana jest zasada „ile zgromadzisz, tyle otrzymasz”.

Źródło: R. Garbiec: *Partycypacja państwa w finansowaniu publicznego systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce. W: Teraźniejszość i przyszłość polityki społecznej*. Red. R. Garbiec. Częstochowa 2013, s. 136.

Kształtowanie zasad polityki społecznej i określanie jej modelu uzależnione jest przede wszystkim od możliwości finansowych jej kreatora- państwa. Do wskaźników, które pozwalają określić jakie są możliwości budowania modelu polityki społecznej należą m.in. wskaźniki ilościowe (np. wielkość wpływów i wydatków na zabezpieczenie społeczne) i jakościowe (wysokość PKB *per capita* lub wysokość wydatków *per capita* na zabezpieczenie społeczne mierzone według standardu siły nabywczej). Wskaźniki te jednak nie odzwierciedlają udziału państwa w finansowaniu systemów zabezpieczenia społecznego. Państwo to podstawowe źródło finansowania tych systemów, obok obywateli i pracodawców.

2. Definicja mierników efektywności finansowej

Efektywność traktowana jest jako jedna z podstawowych kategorii służących do opisu stanu funkcjonowania i określenia szans przetrwania oraz rozwoju wszelkich systemów³. Słownik języka polskiego definiuje efektywność jako po-

³ M. Gospodarowicz: *Parametryczna analiza efektywności technicznej gospodarstw wysokotowarowych w latach 1992-2005*. W: *Efektywność – rozważania nad istotą pomiaru*. Red. T. Dudycz, G. Osbert-Pociecha. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2010, s.142-143; za W. Piontek: *Zarys finansów publicznych*. Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2003, s. 74.

zytywny wynik, skuteczność, sprawność. J. Zieleniewski, dokonując przeglądu badań nad efektywnością, dostrzega, że pojęcie to bywa używane zamiennie z ekonomicznością, korzystnością, skutecznością albo sprawnością w sensie uniwersalnym. Określając efektywność, trzeba uwzględnić te rodzaje nakładów i efektów, które są w danym przypadku istotne dla podmiotu zainteresowanego jej kształtowaniem. Do pomiarów efektywności „[...] stosuje się metody i techniki ustrukturyzowane w postaci systemów pomiaru⁴. Według L. Fitzgeralda, miary efektywności dzieli się na odnoszące się do wyników (np. konkurencyjność, efektywność finansowa) i zorientowane na determinanty tych wyników (np. jakość, elastyczność, wykorzystanie zasobów, innowacyjność)⁵.

W aspekcie praktycznym istotę efektywności sprowadza się do badania relacji ogółu efektów (wyników) działania do poniesionych w związku z tym nakładami przy użyciu formuły ilorazowej lub różnicowej⁶. J. Adameczyk podała ogólny sposób budowy takich wskaźników, twierdząc, że efektywność ekonomiczna jest wyrażana liczbowo za pomocą jednej z trzech postaci relacji między efektami działalności i poniesionymi na nią nakładami. Są następujące postaci tych relacji: różnica efektów i nakładów, relacja (iloraz) efektów do nakładów oraz relacja (iloraz) różnicy efektów i nakładów do nakładów. Te ogólne zasady budowy relacji są uszczegóławiane do specjalizowanych postaci wskaźników efektywności bazujących na cząstkowych i syntetycznych wskaźnikach produktywności wykorzystania zasobów (pracy, kapitału). Wskaźniki służą nie tylko do pomiaru efektywności, ale przede wszystkim powinny być używane do oceny wariantów decyzji w zarządzaniu organizacjami w skali mikro- i makroekonomicznej. Wybór wariantu (lub procesu) jest najefektywniejszy, jeżeli zapewnia najkorzystniejszą relację między efektami i nakładami⁷.

⁴ M. Kennerley, A. Neely: *Performance Measurement Framework: Business Performance Measurement: Theory and Practice*. Red. A. Neely. Cambridge University Press, Cambridge 2002, s. 145-155.

⁵ W. Dyduch: *Dobór miar do systemów pomiaru efektywności organizacyjnej: dylematy i propozycje zmian*. W: *Efektywność-rozważania nad istotą i pomiarem*. Red. T. Dudycz, Ł. Tomaszewicz. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego, Wrocław 2007, s. 71.

⁶ L. Czechowski: *Wielowymiarowa ocena efektywności ekonomicznej przedsiębiorstwa przemysłowego*. Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1997, s. 12.

⁷ L. Szczurowski: *Czynniki efektywności podziału stacjonarnej dotacji dydaktycznej w jednostce szkoły wyższej*. W: *Efektywność – rozważania nad istotą pomiarem*. Op. cit., s. 489-490, za M. Jaworek, A. Szóstek: *Efektywność bezpośrednich inwestycji zagranicznych polskich przedsiębiorstw*. W: *Uwarunkowania i prawidłowości gospodarcze wywierających wpływ na efektywność funkcjonowania organizacji*. Red. T. Dudycz. Wydawnictwo Indygo Zahir Media, Wrocław 2008, s. 12 i L. Czechowski: Op. cit., s. 13,15 oraz J. Adameczyk: *Efektywność przedsiębiorstw sprywatyzowanych*. Akademia Ekonomiczna, Kraków 1995, s. 33.

Wskaźniki efektywności łączą w sobie informacje o efektach i nakładach. Są one zbudowane na zasadzie:

- różnicy efektów i nakładów ($E - N$),
- relacji nakładów do efektów ($\frac{N}{E}$)⁸,
- relacji różnicy efektów i nakładów do nakładów ($\frac{E - N}{N}$)⁹.

Traktując składki opłacane przez obywateli (i pracodawców) na zabezpieczenie społeczne jako nakłady (N), a wypłacone świadczenia jako efekty (S) można sformułować prostą zależność określającą czy system jest efektywny:

1° jeśli $\frac{N}{S} < 1$ to system jest nieefektywny (niewydolny finansowo)

2° jeśli $E - N = 0$ to system jest efektywny (wydolny finansowo bez osiągnięcia nadwyżki finansowej),

3° jeśli $\frac{N}{S} > 1$ to system jest efektywny (wydolny finansowo i osiąga nadwyżkę)¹⁰.

Miernik efektywności finansowej systemu to nic innego jak miernik pozwalający określić tzw. samowystarczalność systemu w jego finansowaniu. Określenie tego miernika w stosunku do całego systemu zabezpieczenia społecznego informuje o udziale państwa w jego finansowaniu. Dlatego miernik ten jest miernikiem praktycznym, który ilustruje zaangażowanie państwa w finansowanie określonych przez kategorie ryzyka społecznego grup społecznych, które nie mogą same zaspokoić swoich potrzeb egzystencjalnych.

⁸ Inną stosowaną miarą efektywności w ekonomii jest stosunek przyrostu efektów do przyrostu nakładów. Miernik ten służy do określania liczby jednostek efektów uzyskanych z przyrostu nakładów o dodatkową jednostkę. *Ocena efektywności przedsięwzięć gospodarczych*. Red. E. Nowak. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego, Wrocław 1998, s. 10.

⁹ L. Szczurowski: Op. cit., s. 489, za J. Adamczyk: *Efektywność przedsiębiorstw sprywatyzowanych*. Akademia Ekonomiczna, Kraków 1995, s. 33.

¹⁰ Zagadnienie wskaźników efektywności w działaniu zdefiniował m.in. W. Kieżun (określając ją jako ekonomiczność) i W. Gasparski określając ją jako relacje efektów do kosztów, gdzie relacja ta określana była jako efektywna (gdy wynik był wyższy od jedności), obojętna (gdy wynik równał się jeden) i nieefektywna (gdy wynik był niższy od jedności). W. Kieżun: *Sprawne zarządzanie organizacją*. Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 1997, s. 19-20 i W. Gasparski: *Comments on the Concept of Efficiency*. W: *Praxiological Studies, Polish Contributions to the Science of Efficient Action*. Red. W. Gasparski, T. Pszczołkowski. D. Reidel Publishing Company, cop. PWN, Warszawa-Dordrecht-Boston-Londyn 1983, s. 67-70.

3. Efektywność finansowa zabezpieczenia społecznego w wybranych państwach Unii Europejskiej

Unia Europejska w zakresie polityki społecznej nie stosuje rozwiązań szczegółowych skupiając się jedynie na określaniu zasad/reguł w przypadkach konfliktu interesów związanych z funkcjonowaniem poszczególnych systemów zabezpieczenia społecznego, np. z przemieszczania się jej obywateli i ich uczestniczeniem w więcej niż jednym systemie. Nie znaczy to jednak, że nie podejmuje żadnych działań w tym zakresie. Jej aktywność realizowana jest poprzez formułowanie określonych zaleceń dla państw członkowskich.

Poziom wydatków państwa na potrzeby społeczne jest bardzo zróżnicowany w Unii Europejskiej. Standardem jest zwiększanie się zamożności społeczeństw danego kraju wraz z czasem członkostwa w UE. Przynależność do Unii jest gwarantem wzrostu zamożności, wynika to z założeń tej organizacji ukierunkowanych na podwyższanie standardów życia społeczeństw w swoim obrębie. W zależności od poziomu zamożności (mierzonego wskaźnikiem PKB *per capita*) państwo ma określone możliwości kreowania polityki społecznej stosując odpowiednie narzędzia, np. zmiany wysokości i zakresu świadczeń społecznych. W tabeli 2 zaprezentowana zostanie struktura wpływów i wydatków polskiego systemu zabezpieczenia społecznego wraz z wyliczoną dla tego systemu efektywnością finansową.

Tabela 2

Efektywność finansowa systemu zabezpieczenia społecznego w Polsce (w mln euro)

Wyszczególnienie	Lata					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wpływy – ogółem	49941,6	55220,3	59985,6	70268,9	58710,7	63909,7
w tym:						
składki pracodawców*	19766,2	21228,3	24186,5	29014,0	26156,2	28465,0
składki ubezpieczonych*	11160,2	12156,8	13254,8	13488,3	10469,9	11244,8
Składki ogółem	30926,4	33385,1	37441,4	42502,3	36626,1	39709,8
dotacje i subwencje rządowe*	10671,3	11484,8	11643,8	12260,7	9814,4	10897,3
Wydatki – ogółem	47003,5	51608,6	55314,2	66154,8	58501,1	66048,6
w tym:						
świadczenia*	45862,2	50,522,2	54211,7	64938,8	57465,6	64919,1
Koszty administracyjne*	1053,3	1006,3	1039,3	1182,8	991,5	1081,2
Efektywność finansowa systemu	0,6591	0,6478	0,6776	0,6427	0,6265	0,6016

* Jako procent ogółu wpływów lub wydatków.

Źródło: Na podstawie danych Eurostat. www.epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/product_details/publication?p-product-codes=KS-CZ-08-002 i www.epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/printTable.do?tab=table&plugin (24.11.2012).

Charakterystyczną cechą w finansowaniu polskiego zabezpieczenia społecznego jest zmienność wartości we wszystkich jego elementach.

W zakresie wydatków ogółem na przestrzeni lat 2005-2010 obserwujemy powtarzające się zmiany wartości, które wzrosły o 71,17%. Natomiast wpływy do systemu zwiększyły się w badanym okresie o 78,14%. Poziom udział państwa w finansowaniu zabezpieczenia społecznego także ulegał wahaniom (choć w tym czasie osiągnął wzrost o 97,93%). Wszystkie te zmiany spowodowane były częstymi zmianami legislacyjnymi w zakresie zabezpieczenia społecznego. Mierniki efektywności finansowej systemu wskazują na niewielki spadek udziału państwa w finansowaniu polskiego systemu zabezpieczenia społecznego. W tabeli 3 zaprezentowano strukturę wpływów i wydatków niemieckiego systemu zabezpieczenia społecznego wraz z wyliczoną dla tego systemu efektywnością finansową.

Tabela 3

Efektywność finansowa systemu zabezpieczenia społecznego w Niemczech (w mln euro)

Wyszczególnienie	Lata					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wpływy – ogółem	686829,7	700638,9	713365,7	738102,1	774286,9	810276,8
w tym:						
składki pracodawców*	241013,7	246569,1	248629,8	257151,5	239207,1	266968,5
składki ubezpieczonych*	190964,74	195478,27	199622,70	208120,79	224580,21	231522,5
Składki ogółem	431978,4	442047,4	448252,5	465272,3	463787,3	498491,0
dotacje i subwencje rządowe*	241369,6	245180,8	250305,4	259427,4	274800,8	297347,3
Wydatki – ogółem	644283,3	644839,3	650723,9	667430,8	717715,4	734974,9
w tym:						
świadczenia*	619980,9	620219,3	626041,3	641601,2	688899,1	705465,5
Koszty administracyjne*	22698,1	22962,7	23159,2	23847,3	26641,5	27370,4
Efektywność finansowa systemu	0,6721	0,6872	0,6904	0,6991	0,6481	0,6802

* Jako procent ogółu wpływów lub wydatków.

Źródło: Ibid.

W finansowaniu zabezpieczenia społecznego w Niemczech zachowana jest zasada w miarę równomiernego obciążenia podmiotów finansujących system wysokością zobowiązań wobec systemu. Składki osób objętych zabezpieczeniem są niższe od składek pracodawców i państwa, a mimo to ich wysokość przez wszystkie lata wskazane w tabeli stopniowo rośnie. Wskaźniki efektywności systemu utrzymują się w badanym okresie czasu na porównywalnym poziomie (rzędu około 70 %). Tak wysokie wartości tych wskaźników wskazują na

znaczny udział państwa w finansowaniu niemieckiego systemu zabezpieczenia społecznego i są efektem stosowanego modelu polityki społecznej (model konserwatywny), w którym to pracodawcy i państwo ponoszą główne koszty funkcjonowania systemu. W tabeli 4 zaprezentowano strukturę wpływów i wydatków brytyjskiego systemu zabezpieczenia społecznego wraz z wyliczoną dla tego systemu efektywnością finansową.

Tabela 4

Efektywność finansowa systemu zabezpieczenia społecznego w Wielkiej Brytanii (w mln euro)

Wyszczególnienie	Lata					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wpływy – ogółem	482243,6	478261,0	475226,2	517261,2	499175,5	490252,2
w tym:						
składki pracodawców*	167893,5	171736,4	173538,1	162481,7	157739,96	167250,75
składki ubezpieczonych*	67475,0	44938,5	44344,0	65271,3	59382,60	61716,77
Składki ogółem	235368,5	216675,0	217882,2	227753,1	217122,5	228967,5
dotacje i subwencje rządowe*	239006,3	254769,1	249742,2	244618,3	246514,9	224505,4
Wydatki – ogółem	472746,7	497724,3	496207,7	455173,9	441972,7	464145,7
w tym:						
świadczenia*	463882,6	488476,5	476984,6	437959,2	429416,2	450424,5
Koszty administracyjne ¹	8859,2	9242,4	7671,3	6941,4	6687,0	7407,7
Efektywność finansowa systemu	0,4978	0,4353	0,4495	0,5119	0,4978	0,5001

* Jako procent ogółu wpływów lub wydatków.

Źródło: Ibid.

W finansowaniu zabezpieczenia społecznego w Wielkiej Brytanii zachowana jest zasada, że podstawowym podmiotem odpowiedzialnym za system zabezpieczenia społecznego jest państwo. Obciążenia pracodawców także pozostają na porównywalnym poziomie, ale systematycznie maleje ich udział w strukturze wpływów do systemu. Bezpośredni udział osób objętych zabezpieczeniem ulega wahaniom do poziomu kilkunastu procent w całości ponoszonych kosztów finansowania systemu zabezpieczenia społecznego. Wskaźniki efektywności systemu oscylują w zakresie 50% osiągając w kilku wybranych latach poziom niższy od tej wartości. Udział państwa w finansowaniu brytyjskiego systemu zabezpieczenia społecznego jest najniższy z prezentowanych w niniejszym opracowaniu państw Unii Europejskiej. Podobnie jak w przypadkach wcześniejszych, taki poziom wskaźników efektywności wynika ze stosowanego modelu polityki społecznej.

Podsumowanie

W ewaluacji procesów społecznych stosowane są mierniki ilościowe i jakościowe. Mierniki te służyć mają określeniu poziomu dobrobytu ekonomiczno-społecznego w danym kraju. Wielkość i sposób finansowania zabezpieczenia społecznego może stanowić także pośrednio miarę dobrobytu, gdyż im więcej osób korzysta z zabezpieczenia społecznego, tym poziom dobrobytu jest mniejszy. Mierzenie skali i struktury dobrobytu w naukach ekonomicznych, jak i społecznych jest powszechnie stosowane, nie mierzy się jednak sposobu i struktury finansowania podstawowych potrzeb społecznych. Określenie struktury jego finansowania pozwala określić stopień partycypacji państwa w ten element polityki społecznej.

Mierniki efektywności finansowej są miernikami, które można stosować zarówno do całego zabezpieczenia społecznego, jak i niektórych jego elementów składowych, np. ubezpieczeń. Nie mają jednak zastosowania do takich elementów zabezpieczenia społecznego, jak np. opieka społeczna, gdzie całość środków finansowych (przynajmniej w przypadku Polski) pochodzi z budżetu państwa. Stąd też wykorzystanie tego miernika jest przydatne, lecz nie jest to miernik uniwersalny, który zastosować można we wszystkich elementach polityki społecznej. Ich zastosowanie pozwala nie tylko określić skalę i strukturę finansowania zabezpieczenia społecznego przez poszczególne podmioty, ale także określić jaką metodą jest zarówno ono, jak i jego elementy składowe finansowane, a także służy weryfikacji błędów czy też manipulacji w tym zakresie¹¹.

Zaprezentowane wyniki badania pokazują jednak, że struktura finansowania zabezpieczenia społecznego w prezentowanych państwach Unii Europejskiej jest zróżnicowana i zależna od stosowanego modelu polityki społecznej, który determinuje sposób funkcjonowania i finansowania zabezpieczenia społecznego.

¹¹ W definiowaniu i charakterystyce zabezpieczenia społecznego wymieniany jest często jako jego element ubezpieczenie społeczne rolników. Jak wykazały wyliczenia mierników efektywności tego elementu (szerzej ten temat scharakteryzowany został w przygotowywanym do publikacji, już zrecenzowanym, artykule w Zeszytach Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. R. Garbiec: *Finansowanie ubezpieczeń społecznych rolników w Polsce – stan aktualny i propozycje zmian*). Nie można go w żadnym przypadku definiować jako ubezpieczenia, bo skala dofinansowania do tego elementu zabezpieczenia społecznego wynosi corocznie ponad 90%. Jest to więc zabezpieczenie społeczne, a nie ubezpieczenie.

Bibliografia

- Adamczyk J.: *Efektywność przedsiębiorstw sprywatyzowanych*. Akademia Ekonomiczna, Kraków 1995.
- Czechowski L.: *Wielowymiarowa ocena efektywności ekonomicznej przedsiębiorstwa przemysłowego*. Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1997.
- Dyduch W.: *Dobór miar do systemów pomiaru efektywności organizacyjnej: dylematy i propozycje zmian*. W: *Efektywność-rozważania nad istotą i pomiarem*. T. Red. Dudycz, Ł. Tomaszewicz. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego, Wrocław 2007.
- Garbiec R.: *Partycypacja państwa w finansowaniu publicznego systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce*. W: *Terażniejszość i przyszłość polityki społecznej*. Red. R. Garbiec. Częstochowa 2013.
- Gasparski W.: *Comments on the Concept of Efficiency*. W: *Praxiological studies, Polish Contributions to the Science of Efficient Action*. Red. W. Gasparski, T. Pszczółkowski. D. Reidel Publishing Company, cop. PWN, Warszawa-Dordrecht-Boston-Londyn 1983.
- Gospodarowicz M.: *Parametryczna analiza efektywności technicznej gospodarstw wysokotowarowych w latach 1992-2005*. W: *Efektywność – rozważania nad istotą pomiarem*. Red. T. Dudycz, G. Osbert-Pociecha. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2010.
- Introduction to Social Security*. International Labour Office, Geneva 1970.
- Jaworek M., Szóstek A.: *Efektywność bezpośrednich inwestycji zagranicznych polskich przedsiębiorstw*. W: *Uwarunkowania i prawidłowości gospodarcze wywierające wpływ na efektywność funkcjonowania organizacji*. Red. T. Dudycz Wydawnictwo Indygo Zahir Media, Wrocław 2008.
- Kennerley M., Neely A.: *Performance measurement Framework: Business Performance Measurement: Theory and Practice*. Red. A. Neely. Cambridge University Press, Cambridge 2002.
- Kieżun W.: *Sprawne zarządzanie organizacją*. Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 1997.
- Księżopolski M.: *Polityka społeczna. Wybrane problemy porównań międzynarodowych*. Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1999.
- Ocena efektywności przedsięwzięć gospodarczych*. Red. E. Nowak. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego, Wrocław 1998,.
- Piontek W.: *Zarys finansów publicznych*. Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych, Tychy 2003.
- Szczurowski L.: *Czynniki efektywności podziału stacjonarnej dotacji dydaktycznej w jednostce szkoły wyższej*. W: *Efektywność – rozważania nad istotą pomiarem*. Red. T. Dudycz, G. Osbert-Pociecha. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2010.

www.epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/product_details/publication?p-product-codes=KS-CZ-08-002

www.epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/printTable.do?tab=table&plugin

THE UAGE OF FINANCIAL EFFICIENCY MEASURES WITHIN THE SOCIAL PROTECTION

Summary

Efficiency indexes are used in economy niversally, but their utilisation within the social politics is also possible is in certain scopes. The specific index of financial efficiency can be applied to define the role of the state in funding the social protection system.

The paper includes discussion how the index can be applied in the social protection system. The discussion was based on the examples of Poland, Great Britain and Germany because these countries are perceived as ones where the certain models of the social politics were introduced.